

Gânduri la prezentarea ascendenței unei șvăboaice adevărate: scriitoarea Hertha MÜLLER din Nitzkydorf*

de Sorin FORȚIU

Satul Nitzkydorf¹ a fost colonizat în vara / toamna anului 1785. **[foto 2]** Primele evenimente genealogice (o naștere și un deces) înregistrate în parohia romano-catolică Nitzkydorf au avut loc la data de 16.11.1785. Actuala biserică romano-catolică a fost ridicată între 1824-'25 iar unul dintre cei care au fost implicați în această construcție este *Baumeister*-ul Paul SCHLAUCH din Aradu Nou, tatăl viitorului episcop romano-catolic de Sătmar & Oradea, Laurentius SCHLAUCH². **[foto 3]** După cum știți, numele satului provine de la contele Kristof NICZKY von NICK³, cel care a condus reintegrarea Banatului în cadrul regatului ungar (februarie 1778 - august 1779). **[foto 4]** Satul a fost ridicat în cadrul colonizării iozefine / *Josephinische Ansiedlung* (l.g.). În această perioadă (1782-'87) doar circa 3000 de familii au fost colonizate în tot Banatul istoric. După 1785, condițiile colonizării au fost extrem de stricte și fiecare colonist trebuia să dovedească că deține cel puțin 200 florini. Aici apare o **întrebare**; cloniștii care au înființat satul Nitzkydorf au fost obligați să aibe cei 200 de florini sau nu? Probabil că **nu** pentru că unii dintre acești viitori locuitori ai Nitzkydorf-ului au trecut deja prin Wien începând cu toamna anului 1783. **[foto 5]**

În orice caz, familia MÜLLER din care se trage Hertha (au fost mai multe familii cu acest nume) apare în Nitzkydorf doar în 1792 (se pare că primul eveniment genealogic major în care această familie este implicată este un deces datat 13.05.1793). Deci, probabil, familia MÜLLER nu a fost printre familiile care au constituit în 1785 satul Nitzkydorf. Conform datelor, destul de contradictorii, oferite de diferitele evenimente genealogice, familia MÜLLER nu a venit în Nitzkydorf direct din vreun teritoriu aparținând de Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germană⁴ (chiar dacă patriarhul Johann MÜLLER este trecut ca fiind originar din Waibstadt / Heidelberg la decesul său din 1813). **[foto 6]** Se pare că familia a venit în Banat din regiunea Vértes, din nordul comitatului (megye) Fejér, Ungaria (dovezile sunt legate de locul de origine al copiilor lui Johann MÜLLER). **[foto 7]** În schimb, familia GION (linia maternă) se pare că a venit direct din Lotaringia⁵. Oricum, nu vom putea fi siguri atâta timp cât nu vor fi identificate concret datele de naștere pentru Johann MÜLLER și Augustin GION. **[foto 8]**

Arborele genealogic al Herthei MÜLLER a fost construit folosind metoda Sosa-Stradonitz, numită astfel după genealogistul spaniol Hieronymus / Jérôme de Sosa și cel german Stephan KEKULÉ von STRADONITZ. **[foto 9]** Sursa principală de informație a fost reprezentată de lucrarea lui Georg SCHMADL, "*Familienbuch der katholischen Pfarrgemeinde Nitzkydorf / Banat 1785-2000*", publicată la Augsburg, în 2002⁶. Aici⁷ voi prezenta doar liniile principale (ale tatălui și ale mamei), până la primul colonist venit în Banat. **[foto 10]**

Hertha MÜLLER s-a născut la data de 17 august 1953, fiind fiica lui Josef MÜLLER și Katharina GION. Ea are un frate mai mare, Mathias, născut la 20 august 1952. Hertha este descendenta (în liniile principale MÜLLER și GION) a nu mai puțin de 7 generații care au locuit tot timpul în același sat bănățean, Nitzkydorf. **[foto 11]** Din acest punct de vedere, ea aparține, cu fiecare fibră a ei, spațiului bănățean și, implicit, culturii bănățene, un spațiu de civilizație în care până și "câinii latră în 4 limbi" după cum spune cunoscutul proverb bănățean. **[foto 12]** Foarte puțină lume știe că primul ei soț a fost timișoreanul Herbert KARL cu care s-a căsătorit în Nitzkydorf la data de 27 iulie 1974. Al doilea ei soț a fost scriitorul Richard WAGNER, care este originar din Lovrin. **[foto 13]**

Termenul de "*sváb*" (l.m.) este regăsit în actele cancelariei ungare, de la sfârșitul secolului XVII-lea⁸ - începutul secolului al XVIII-lea, pentru a numi coloniștii care veneau din vestul Europei pentru a coloniza regiunile din nordul Ungariei proaspăt eliberate de sub turci. **[foto 14]** Pentru că, în marea lor majoritate, acești primi coloniști veneau din *Schwabenland*⁹, ungurii (inițial autoritățile) i-au numit drept șvabi pe toți coloniștii veniți din vestul Europei dealungul secolului al XVIII-lea. **[foto 15]** Apoi, acest nume a fost preluat de români și sârbi cu mult înainte ca și coloniștii bănățeni să se recunoască, ei însăși, sub acest nume. Numele de **șvab** pentru germanofonii (germani, francezi, italieni) din satele bănățene (nu și pentru cei de la oraș!) a fost folosit pentru prima dată doar în **martie 1879** de către un ziarist (evreu) care a folosit acest termen în ziarul *Temesvarer Zeitung* din Timișoara¹⁰. **[foto 16]** Nu trebuie să fim ipocriți și să ascundem faptul că, inițial, cuvântul *sváb* a avut și o puternică conotație peiorativă în limba maghiară (ilustrat, de exemplu, și de numele respingătorului gândac de bucătărie / *Blatta orientalis* drept *svábbogar* - adică, insecta șvabului - ori de sintagmele *buta sváb* și *büdös cigány, hülye sváb*). **[foto 17]** Într-o viitoare carte despre **Șvabii de seamă ai Banatului**, printre care se numără:

- industriașul Stephan Bohn → der "Ziegelkönig" / regele cărămizii din Banat
 - Stefan Jäger → pictorul șvabilor dunăreni
 - Peter Jung → poetul pusteii bănățene
 - pictorul Joseph Kleitsch → maestrul splendidelor culori
 - atletul & starul de cinema Johnny Weissmüller, posesor a 5 medalii olimpice de aur, starul Olimpiadei din 1924 și autor a 67 de recorduri mondiale la natație
 - vizionarul Josef Zauner → pionierul recunoscut al monedei unice europene și al Uniunii Europene,
- voi explica de ce, azi, putem folosi totuși termenul de șvab fără teama de-a jigni sau insulta.

[foto 18] Este un loc comun a afirma că bănățeanul a avut / are un singur copil și că, de fapt, românii bănățeni i-au copiat pe șvabii din Banat adoptând acest obicei. Această axiomă s-a impus în jurul deceniului trei al secolului trecut, **[foto 19]** atunci când problema depopulării Banatului a provocat o adevărată avalanșă de lucrări iar una din cauzele principale ale fenomenului, alături de emigrare, a fost identificat tocmai în **sistemul "copilului unic"** / *Ein-Kindersystem* (prin care înțeleg și sistemul "fără copil" / **[foto 20]** *Kein-Kindersystem* sau cel "cu doi copii" / *Zwei-Kindersystem*). Într-un studiu, prezentat în 2002 cu titlul ***Crochiuri asupra unui mit: copilul unic în Banat***¹¹, concluzionam, **[foto 21]** că se poate afirma fără a greși că **nu șvabii sunt cei**

care au introdus moda copilului unic în Banat. Acest fapt este vizibil foarte clar [foto 22] și din arborele genealogic al Herthei Müller (unde avem un număr de 85 de copii pentru 9 generații; deci, în medie, un număr de 9,44 copii / generație dealungul întregului secol al XVIII-lea).

Vă mulțumesc pentru atenție.

Sorin FORȚIU

Spl. Nicolae Titulescu

nr. 10A, sc. B, ap. 28

TIMIȘOARA - 300158

Tel. / Fax: (004)0256.491181

E-mail: mbusines@banat.ro

Web: <http://www.banat.ro>

NOTE:

* comunicare prezentată în cadrul sesiunii *Șvabii din Banat* din cadrul manifestărilor *Un semn pentru Herta Müller*, eveniment organizat de către Primăria Comunei Nițchidorf, Școala cu cls. I-VIII Nițchidorf, Consiliul Județean Timiș și Asociația "Proiectul Rastko - România" din Timișoara cu ocazia decernării premiului Nobel pentru literatură scriitoarei Hertha Müller, Nițchidorf, 10.12.2009.

1. Nitzkydorf (l.g.) / Niczkyfálva, Nickifálva (l.m.) / Nițchidorf (l.r.).

2. Laurentius (Lorenz, Lőrinc) SCHLAUCH [* 27.03.1824, Aradu Nou; † 10.07.1902, Oradea]; 3.04.1847: preot romano-catolic, 17.03.1873: episcop de Sătmar, 8.04.1887: episcop de Oradea, 12.06.1893: primul cardinal de Oradea.

3. NICZKY (NICZKI) Kristóf / Christophorus [* 11.02.1725, Sümeg; † 26.12.1787, Buda]; din 5.11.1765 - Graf von NICK, comisar regal, președintele comisiei responsabile de încorporarea Banatului în regatul ungar.

4. Sacrum Romanum Imperium (l.l.) / Heiligen Römischen Reiches Deutscher Nation (l.g.) a existat între 2.02.962 - 6.08.1806.

5. i.e. Lothringen (l.g.) / Lorraine (l.fr.).

6. Georg SCHMADL, "Familienbuch der katholischen Pfarrgemeinde Nitzkydorf / Banat 1785-2000", Herausgegeben von der HOG Nitzkydorf, Augsburg, 2002, 936 pg.

7. arborele genealogic a fost prezentat cu ajutorul unui retroproiector iar varinta imprimată pe hârtie - la dimensiunea ~500 X 1000 mm - a fost expusă spre consultare și apoi donată Școlii generale din Nitzkydorf (profesor Tiberiu Laurențiu BUHNĂ-DARICIUC).

8. între 1682-'92 a existat o primă imigrare masivă de coloniști germani în Ungaria superioară. Acești coloniști erau preponderent originari din Șvabia⁹ de sus.

9. Schwaben (l.g.) / Swabia, Suabia, Svebia (l.e.) / Souabe (l.fr.).

10. Alexander KRISCHAN, "Die ""Temesvarer Zeitung"" als Banater Geschichtsquelle (1852-1949)", Verlag des Südostdeutschen Kulturwerks, München, 1969.

11. un rezumat al acestei lucrări este disponibil la http://www.banat.ro/academica/Copil_Unic.htm